

Sweden
Sverige

Ươm

Cuốn sách ảnh của
cộng đồng thôn Dổi,
xã Thượng Lộ,
huyện Nam Đông
Tỉnh Thừa Thiên Huế

Sweden
Sverige

Ươm

Cuốn sách ảnh của cộng đồng thôn Dối

Nội dung

Lời mở đầu	4
Chân dung các tác giả	6
Bình đẳng giới trong gia đình & cuộc sống	11
Quản lý bảo vệ rừng cộng đồng	25
Lời kết	38

Lời mở đầu

Ư

Ơm mầm cây,
Ươm niềm vui,
Ươm hy vọng,
Ươm hạnh phúc,

ƯƠM là tựa đề tác phẩm đầu tiên của chúng tôi - những thành viên trong Nhóm quản lý rừng cộng đồng tự làm ra. Chính chúng tôi đã đi chụp ảnh, viết những câu chuyện về văn hóa và cuộc sống người Cơ Tu, về những hoạt động quản lý rừng cộng đồng chúng tôi đang làm tại thôn Dồi, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh Thừa Thiên Huế.

Chúng tôi đã cùng nhau đặt tên cho tác phẩm của mình là ƯỚM vì chúng tôi tin rằng những gì chúng tôi đang làm: ươm cây giống, trồng và bảo vệ rừng, chia sẻ giữa vợ và chồng trong gia đình... chính là những hạt mầm tốt đẹp. Chúng sẽ nảy mầm, phát triển và lan tỏa thật xa.

Vườn ươm cộng đồng là sáng kiến của cộng đồng thôn Dối đã nhận được sự hỗ trợ về tài chính và kỹ thuật của dự án Sida và Trung tâm Phát triển Nông thôn miền Trung Việt Nam (CRD), Trường Đại học Nông Lâm, Đại học Huế để triển khai từ năm 2021 đến nay, góp một phần vào công cuộc quản lý rừng cộng đồng, giúp rừng phát triển và bền vững hơn.

Chân dung các tác giả

Hồ Văn Vẫy - A Lăng Thị Bé

Vương Văn Gã - Hồ Thị Lia

Hồ Văn Sung - Trần Thị Mai

Trần Văn Nhơn - Hồ Thị Sớm

Vương Văn Gan - Hồ Thị Bung

Hồ Văn Suối - Vương Thị Ghiết

Hồ Văn Nương

Ta Rương Thị La.

Vương Văn Gã Hồ Thị Lia

Khi chụp và viết câu chuyện ảnh, vợ chồng tôi vui lắm. Lúc đầu vợ chồng tôi không biết làm nhưng sau khi được tập huấn, tôi đã chụp được ảnh vợ tôi đang làm ở vườn ươm rất đẹp.

Lúc viết câu chuyện ảnh chúng tôi đã nhờ con gái viết chữ Kinh giúp vì sợ sai chính tả.

Tôi rất muốn chia sẻ kết quả công sức của nhóm vườn ươm cho nhiều người biết hơn.

*Vợ chồng anh Vương Văn Gã và chị Hồ Thị Lia –
thôn Dối, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh
Thừa Thiên Huế.*

Hồ Văn Suối Vương Thị Ghiết

Lúc đầu hai vợ chồng tôi bàn với nhau là chụp ảnh cho đàn heo ăn, nhưng khi chụp cảm thấy khá khó khăn và vất vả vì phải đứng nhiều chỗ khác nhau để ảnh sáng rõ nét và đẹp.

Mặc dù khó khăn vất vả chúng tôi vẫn cố gắng làm để quảng bá được những gì chúng tôi làm ra.

*Vợ chồng anh Hồ Văn Suối và chị Vương Thị Ghiết
– thôn Dối, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh
Thừa Thiên Huế.*

Bình đẳng giới trong gia đình & cuộc sống

“Những khi tôi bận thì anh ý đều giúp tôi nấu ăn như thế này. Tôi rất hạnh phúc khi chồng mình giúp đỡ tôi làm việc nhà. Đi làm về muộn mà đã có sẵn cơm để ăn thì rất vui”

Người đàn ông mặc áo xanh trong bức ảnh này là anh Hồ Văn Suối, thành viên nhóm chăn nuôi ở thôn Dỗi, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh Thừa Thiên Huế. Anh Suối đang mang một đĩa thịt heo đen nướng sang homestay Cha Lăng ở cùng thôn để giới thiệu về heo nhà anh đang nuôi với vợ chồng anh chị chủ homestay.

Trong ảnh là anh Suối đang giới thiệu những hình ảnh cho heo đen ăn bằng thức ăn tự nhiên là sắn, rau,... Vì không dùng cám tăng trọng nên thịt heo đen sẽ có hương vị rất thơm ngon. Tôi chụp bức ảnh này để nhiều người biết và tìm đến sản phẩm của chúng tôi.

▶ **Hồ Văn Gã**

Đây là 2 món ăn truyền thống của dân tộc Cơ Tu chúng tôi: đó là gà kiến nướng và thịt heo đen nướng lá chanh. Gà và thịt heo chỉ cần ướp với một ít muối, mỳ chính rồi đem nướng là đã rất ngon rồi. Chúng tôi không sử dụng nhiều gia vị để khi ăn vẫn thấy rõ vị thơm và vị đậm tự nhiên của thịt.

Tôi đã dậy sớm để chuẩn bị số xiên thịt này vì đến trưa sẽ đón một đoàn khách gồm 10 người tới thăm và giao lưu. Tôi mong rằng sẽ có thêm thật nhiều người biết tới những món ăn truyền thống của chúng tôi và sẽ tới HTX du lịch cộng đồng Ka Zan để tham quan và trải nghiệm.

► **A Lăng Thị Bé**

Đây là bức ảnh tôi chụp một buổi tuyên truyền về bảo vệ rừng được tổ chức tại nhà sinh hoạt cộng đồng ở thôn Dối, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh Thừa Thiên Huế. Mọi người tham dự rất đông và chăm chú lắng nghe.

Tôi thấy những buổi tuyên truyền như này có nhiều lợi ích vì giúp người dân có thêm ý thức bảo vệ rừng, giảm bớt những tác động có hại tới rừng. Khi kết thúc, mọi người ai nấy đều hào hứng vui vẻ vì được các anh chị bên dự án tặng cho một chiếc mũ bảo hiểm.

► **Hồ Văn Suối**

Đây là bức ảnh chụp chồng tôi- anh HỒ VĂN SUỐI đang thái củ sắn cho đàn heo con ăn. 10 con heo con đã được gần 1 năm tuổi và rất khỏe mạnh nhờ được chăm sóc tốt. Theo kế hoạch dự kiến thì sau 1 năm rưỡi nữa có thể xuất chuồng và bán cho các homestay, hợp tác xã du lịch tại xã Thượng Lộ. Tôi chụp bức ảnh này vì muốn quảng bá hình ảnh heo đen “sạch” để nhiều người biết và đến mua heo đen của gia đình chúng tôi.

► **Vương Thị Ghiết**

Đây là bức ảnh anh Gã chụp tôi và vợ - Vương Thị Ghiết đang cho heo mẹ ăn. Thức ăn cho heo đen mẹ là rau lang trong vườn và rơm rạ tận dụng sau khi cắt lúa ngoài ruộng. Vợ tôi rất sợ heo mẹ nên tôi được “phân công” tắm rửa và cho heo ăn còn vợ tôi sẽ chỉ đi lấy thức ăn về. Thông qua bức ảnh này tôi muốn nhiều người biết đến sự an toàn của thịt heo đen nhà chúng tôi. Ngoài ra, tôi cũng muốn có thêm nhiều gia đình cùng chia sẻ công việc nhà như vợ chồng tôi, có vậy gia đình mới hạnh phúc.

► **Wương Văn Gã; Hồ Văn Suối**

Đây là chồng tôi, anh Hồ Văn Sung đang nấu cơm giúp tôi. Ngoài nấu cơm thì chồng tôi thường

xuyên làm những việc nhà như giặt đồ, rửa bát nữa. Bữa nào nhà không có tiền thì anh đi soi để bắt cá về nấu ăn. Còn nếu có tiền thì anh giúp tôi đi chợ để mua đồ ăn. Tôi đứng chụp ảnh cho anh mà thấy rất vui và thú vị vì anh đang làm những việc rất ý nghĩa.

► **Trần Thị Mai**

A man with dark hair, wearing a black jacket over a red shirt, is focused on peeling a piece of ginger. He is standing in a rustic kitchen with a wooden structure behind him. In the foreground, there are several red plastic baskets, one containing a white bowl with food. A clear plastic bottle with a red cap and a yellow label is also visible. The background shows hanging clothes and a wooden wall.

Đây là chồng tôi, anh Hồ Văn Nương, đang chuẩn bị gọt nghệ để kho một nồi cá cho cả gia đình ăn. Những khi tôi bận thì anh ý đều giúp tôi nấu ăn như thế này. Tôi rất hạnh phúc khi chồng mình giúp đỡ tôi làm việc nhà. Đi làm về muộn mà đã có sẵn cơm để ăn thì rất vui.

▶ Lê Thị Đông

Đây là đoàn múa của HTX du lịch cộng đồng Ka Zan chúng tôi đang biểu diễn tiết mục múa “ Mùa yêu Ka Zan” tại sân nhà Gươl cho đoàn khách gồm giám đốc các công ty du lịch của Tỉnh lần đầu về thăm quan khảo sát.

Điệu múa này kể về sự tích của thác Ka Zan. Thác Ka Zan chính là hóa thân của một cô gái xinh đẹp chờ chồng đi tòng quân mãi không về.

Chúng tôi rất tự hào vì văn hoá của mình và muốn quảng bá rộng rãi để nhiều người biết đến hơn và đến với chúng tôi.

► **A Lăng Thị Bé**

Đây là đội văn nghệ của thôn Dối chúng tôi đang biểu diễn múa công chiêng để chào đón đoàn khách Nhật Bản tới tham quan và trải nghiệm tại thôn.

Tiết mục này thường được chọn là mở đầu vì khi công chiêng vang lên rất giống với những âm hưởng của núi rừng.

Đoàn khách rất hào hứng và chăm chú khi được nghe kể về những văn hoá truyền thống của người Cơ Tu. Chúng tôi và các vị khách Nhật Bản còn cùng nhau múa điệu “ Ta tung nhá zạ” – là một điệu múa truyền thống của người Cơ Tu nữa. Ai ai cũng rất vui.

Đây là ảnh vợ tôi- chị A Lăng Thị Bé đang chụp ảnh kỷ niệm cùng với đoàn học sinh Nhật Bản tại nhà Gươl truyền thống của dân tộc Cơ Tu. Họ là khách nước ngoài đến tham quan và giao lưu với người dân địa phương. HTX du lịch cộng đồng Ka Zan chúng tôi đã mời họ ăn những món ăn truyền thống như cơm lam, thịt heo đen nướng lá chanh và mời họ tham gia giao lưu văn nghệ. Tôi thấy họ đều rất thích và cứ khen các món ăn của chúng tôi ngon. Tôi rất vui khi có những đoàn khách như này tới tham quan trải nghiệm. Tôi hy vọng rằng sẽ có thêm nhiều đoàn khách nước ngoài nữa tới với chúng tôi.

► **Hồ Văn Vảy**

Đây là chị khách nước ngoài đầu tiên mà homestay Cha Lăng ở thôn Dối, xã Thượng Lộ của chúng tôi được đón tiếp. Chị ý rất cao lớn và trắng hồng. Ảnh này tôi chụp khi thấy chị ấy đang chụp ảnh phong cảnh xung quanh nhà của chúng tôi. Tôi rất mừng khi thấy chị ý có vẻ vui và thích khi ở homestay của mình. Tôi mong rằng homestay Cha Lăng có thể đón thêm nhiều người khách nước ngoài như thế này nữa.

▶ **Hồ Thị Sơm**

Đây là bức ảnh tôi chụp vợ chồng anh chị Trần Văn Nhơn và Hồ Thị Sơm đang chụp ảnh và quay phim giới thiệu về homestay Cha Lăng. Hai vợ chồng anh chị đang rất vui vẻ và nhiệt tình khi mặc trang phục dân tộc Cơ Tu và giới thiệu về dịch vụ nghỉ ngơi và ăn uống tại homestay của mình. Hình ảnh và video này sẽ được đăng lên Facebook và Tik tok để quảng bá về hình ảnh đẹp của homestay nhằm thu hút nhiều khách du lịch đến với homestay. Là một cán bộ hỗ trợ phát triển sinh kế cho cộng đồng, tôi thấy rất tự hào và muốn nhiều cộng đồng khác có thể học hỏi và sáng tạo hơn trong việc quảng bá hình ảnh của cộng đồng.

▶ **Trần Hữu Tâm - cán bộ trung tâm CRD**

Đây là 2 vị khách tới thăm homestay của vợ chồng anh Qua chị La. Người áo mặc áo kẻ bên tay trái là anh phó giám đốc của CRD, còn ông người nước ngoài là giám đốc dự án gì đó. Chị La đang đứng trước sân để giới thiệu về homestay của mình.

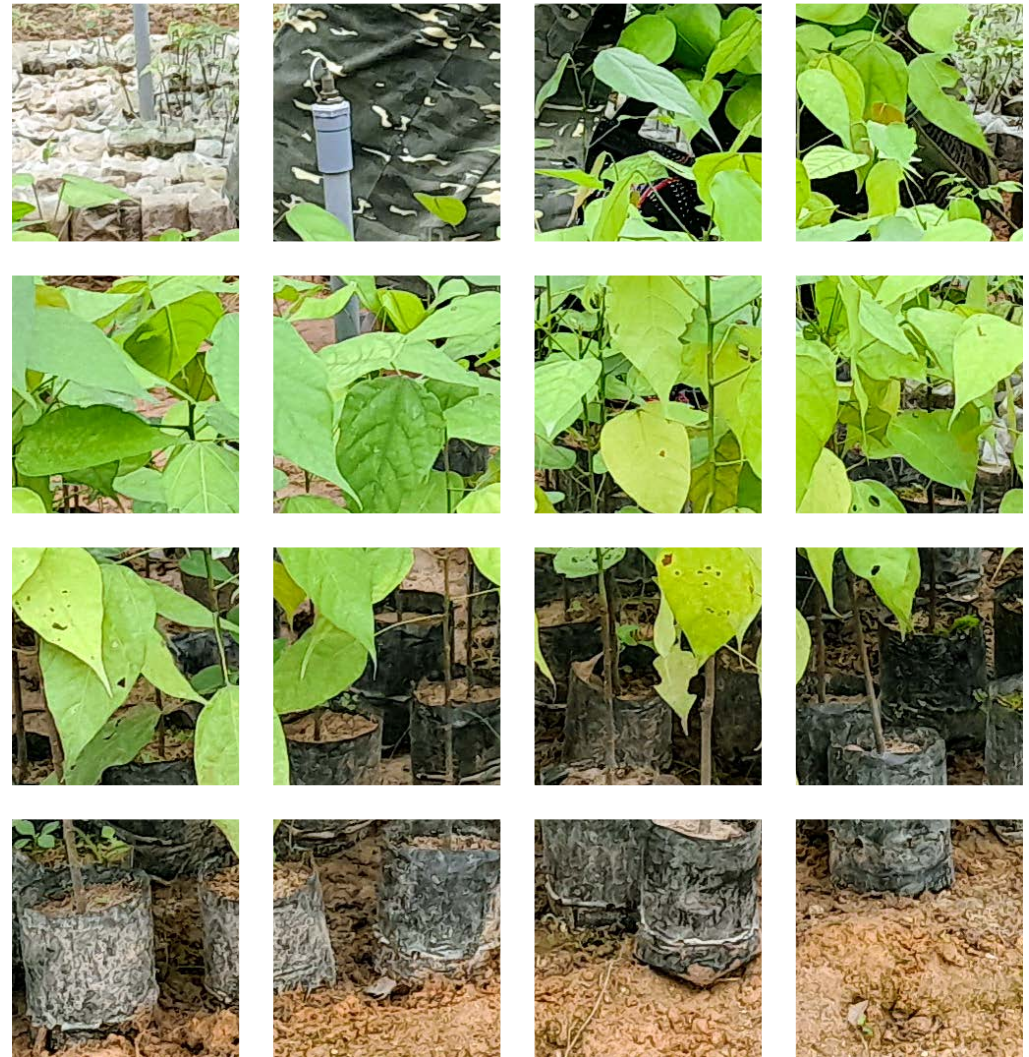
Tôi chụp ảnh này vì thấy chị La rất vui khi được đón tiếp khách tới thăm homestay của vợ chồng chị. Tôi mong rằng anh chị sẽ đón được nhiều khách trong thời gian tới.

► **Wương Văn Gã**

Quản lý bảo vệ rừng cộng đồng

“Mặc dù rất mệt nhưng chúng tôi rất vui vì nhóm mình đã tự ương được những cây bản địa và có thể mang đi trồng như này.”

Thông qua bức ảnh này, tôi muốn nói rằng phụ nữ chúng tôi cũng có thể làm giàu cho rừng và muốn nhiều người cũng làm như chúng tôi.”

Đây là anh Trần Văn Dừa – một thành viên trong nhóm vườn ươm Ka Zan.

Nhóm chúng tôi có 6 gia đình và được nhà nước giao 58.1 ha đất rừng tự nhiên vào năm 2014 để bảo vệ. Anh em trong nhóm thường đi tuần tra 2 lần/ tháng, có tháng thì đi 3 lần. Khi đi thì anh em đánh dấu chữ X màu đỏ vào các cây để mọi người biết là rừng này không được chặt phá. Anh em cũng thường gặp heo rừng, khỉ, chồn... mỗi khi đi tuần tra. Nếu gặp người lạ đi vào khu vực rừng của nhóm thì anh em phải đuổi họ về. Tôi là trưởng nhóm nên cũng thường xuyên đi tuần tra và kéo mọi người đi cùng.

▶ **Vương Văn Gã**

Đây là ảnh chụp đoàn khách của dự án “ Giao đất giao rừng” ở Kon Tum tới thăm quan vườn thiên niên kiện của chúng tôi.

Nhóm tôi đã trồng thử nghiệm cây thuốc thiên niên kiện trên diện tích 2 ha. Nhóm tôi là nhóm duy nhất trồng thử nghiệm cây này và nó đang lên rất tốt. Tôi quyết định trồng thử vì đây là cây dược liệu dùng để chữa khớp và lấy tinh dầu.

Các thành viên trong đoàn Kon Tum rất ngạc nhiên khi thấy chúng tôi trồng và có thể lên tốt được như này.

► **Vương Văn Gã**

Ảnh này chụp 3 chị em trong nhóm Vườn ươm của chúng tôi đang gửi cây lên rừng. Chúng tôi đi cùng cô Thanh là cán bộ của WWF để mang những cây bản địa như cây lim xanh, ươi bay, lát hoa lên trồng ở khu vực rừng cộng đồng của nhóm được giao.

Mặc dù rất mệt nhưng chúng tôi rất vui vì nhóm mình đã tự ươm được những cây bản địa và có thể mang đi trồng như này.

Thông qua bức ảnh, tôi muốn nói rằng phụ nữ chúng tôi cũng có thể làm giàu cho rừng và muốn nhiều người cũng làm như chúng tôi.

► **Vương Thị Ghiết**

Đây là hệ thống tưới phun sương do dự án hỗ trợ cho vườn ươm Ka Zan. Dự án chỉ hỗ trợ làm 300 mét vuông vườn ươm nhưng chúng tôi cùng nhau tự làm thêm để thành 1200 mét vuông.

Hệ thống tưới này rất tốt. Vì nó tưới phun sương nên mình rất khỏe, chỉ cần bấm 1 cái là xong. Năm nay vườn ươm cũng bán được khá nhiều cây nên chúng tôi cũng sẽ tự trang bị nốt hệ thống tưới cho 900 mét vuông còn lại.

Đây là anh Đào ở thôn Dối, xã Thượng Lộ tới vườn ươm của chúng tôi để mua cây. Anh Đào đã mua 500 cây lim xanh và 500 cây ươi bay để trồng trên diện tích là 2ha.

Anh Đào là người khách đầu tiên tự tìm đến chúng tôi để mua cây. Từ trước tới giờ thì chỉ Phòng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn huyện Nam Đông giới thiệu khách cho chúng tôi, nhưng đây là lần đầu tiên có một người biết đến vườn ươm và tự đến mua cây. Tôi rất tự hào vì đã bắt đầu có người biết đến vườn ươm Ka Zan như thế này.

► **Wương Văn Gã**

Đây là cán bộ Tâm đến từ dự án Sida đang hướng dẫn chị em phụ nữ trong nhóm Vườn ươm của chúng tôi làm bầu cho cây gừng gió và cây lim xanh. Chị em phụ nữ rất phấn khởi vì khi biết cách làm bầu cây thì họ có thể ở nhà làm và có thêm thu nhập. Công việc không quá vất vả và được nhận 200.000 đồng/ngày.

▶ **Hồ Thị Lìa**

Đây là hình ảnh đoàn tham quan của dự án “Giao đất giao rừng” ở Kon Tum đến vườn ươm cộng đồng của thôn Dỗi, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh Thừa Thiên Huế. Các thành viên của đoàn thăm quan rất thích vườn ươm, đặc biệt một số thành viên còn mua cây giống gừng gió để mang về ươm giống tại Kon Tum.

Tôi chụp ảnh này vì muốn chia sẻ mô hình vườn ươm đến nhiều cộng đồng biết đến và có thể áp dụng như chúng tôi.

► **Wương Văn Gã**

Đây là bức ảnh chụp anh Vương Văn Gã - Trưởng nhóm Vườn ươm cộng đồng xã Thượng Lộ đang giới thiệu sản phẩm bầu cây lim xanh cho anh Trần Công Thành - Giám đốc Trung tâm Dịch vụ nông nghiệp huyện Nam Đông. Anh Gã đã tự đến tận nhà ông Giám đốc để làm việc và giới thiệu sản phẩm. Sau khi thỏa thuận về giá cả, Trung tâm đã đồng ý mua 2.500 cây giống lim xanh từ nhóm chúng tôi. Thông qua bức ảnh này, tôi muốn mọi người biết rằng nhóm vườn ươm chúng tôi có khả năng tự tìm kiếm thị trường cho mình và muốn khuyến khích các cộng đồng khác cũng tự tin như chúng tôi.

► **Hồ Văn Suối**

Đây là chị Lìa và chị Ghiết- hai thành viên nữ trong nhóm Vườn ươm của chúng tôi. Hai chị đang cùng nhau mài hạt lim. Hạt lim cần phải mài nứt ra 1 chỗ để mầm cây mọc lên. Sau khi mài, cần tiếp tục ngâm hạt lim trong nước sôi từ 6-8 tiếng rồi rửa sạch cho hết nhớt, để 1 tuần cho nảy mầm rồi mới đem gieo. Tính đến nay thì nhóm chúng tôi đã mài và ươm được 4000 hạt lim xanh. Tôi rất tự hào vì điều đó.

► **Vương Văn Gã**

Đây là ảnh 3 chị em phụ nữ trong nhóm Vườn ươm tại thôn Dối, xã Thượng Lộ đang xếp cây vào gùi để mang lên rừng trồng.

Nhóm chúng tôi đã tự ươm cây lim xanh và cây ươi bay rồi mang lên trên rừng để trồng thử nghiệm. Lần này, nhóm sẽ trồng thử 100 cây lim và 100 cây ươi bay trên khu vực rừng nhóm đang bảo vệ. Tôi hy vọng rằng việc trồng thử nghiệm của nhóm mình sẽ thành công.

► **Vương Văn Gã**

Lời kết

Để hoàn thành được tác phẩm này, chúng tôi đã nhận được sự hỗ trợ kỹ thuật và tài chính của nhà tài trợ Sida Thụy Điển, tổ chức WWF, CRD cùng các tư vấn.

Chúng tôi chân thành bày tỏ lòng biết ơn tới các cá nhân và tổ chức nêu trên. Nếu không được huấn luyện và hỗ trợ hết sức nhiệt tình của các tư vấn và cán bộ dự án, chúng tôi đã không thể có được tác phẩm này.

Hồ Văn Sung Trần Thị Mai

Tôi nghĩ rằng vợ chồng phải yêu thương và giúp nhau trong công việc thì mới hạnh phúc.

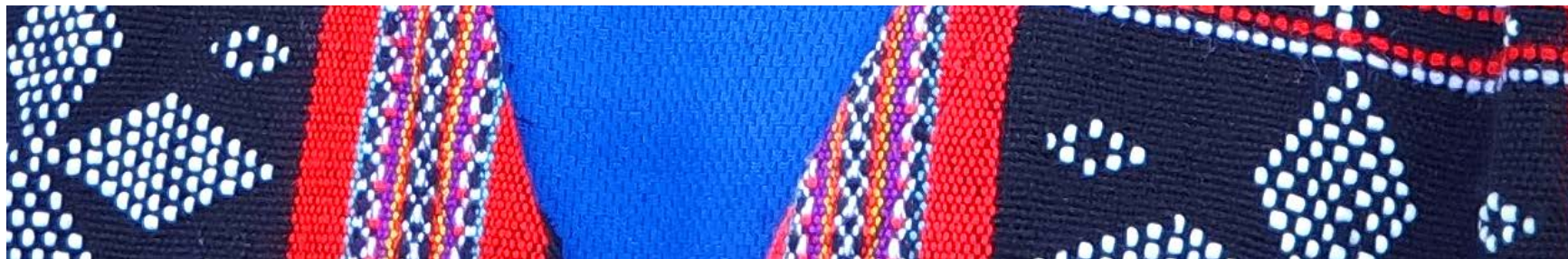
*Vợ chồng anh Hồ Văn Sung và chị Trần Thị Mai
– thôn Dối, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh
Thừa Thiên Huế*

Hồ Văn Vây A Lăng Thị Bé

Chúng tôi rất vui, hạnh phúc và tự hào về bản thân khi được chụp và viết câu chuyện ảnh. Vợ chồng tôi đã cùng bàn bạc, đưa ra ý tưởng để chụp và viết câu chuyện. Tôi hy vọng rằng qua những câu chuyện ảnh này, sẽ có thêm thật nhiều người khác sẽ biết đến văn hoá, văn nghệ, ẩm thực, cuộc sống của Người Cơ tu chúng tôi

*Vợ chồng anh Hồ Văn Vây và chị A Lăng Thị Bé
– thôn Dỗi, xã Thượng Lộ, huyện Nam Đông, tỉnh
Thừa Thiên Huế.*

Nhóm Thiết Kế và Cố Vấn Kỹ Thuật:

Phan Văn Hùng
Phan Tú Quỳnh
Lê Thanh Hòa
Phùng Bá Hưng

Tất cả quan điểm, nhận định trong cuốn sách này là của các tác giả và không nhất thiết phản ánh quan điểm, nhận định của tổ chức Quốc tế về Bảo tồn thiên nhiên WWF tại Việt Nam.

Sweden
Sverige

Ươm

Cuốn sách ảnh của cộng đồng thôn Dối